

Sosiaali- ja
terveysministeriö

STM:n vastine – HE 210/2024 vp

Erkki Papunen
Hallitusneuvos
3.6.2025

Yleisiä huomioita

- Ehdotuksen etenemistä ei vastustettu yhdessäkään lausunnossa.
- Yleisesti ottaen esitystä pidettiin kannatettavana, tarkoituksenmukaisena, hyvin perusteltuna ja merkittävänä parannuksena nykytilaan verrattuna.
- Huomionarvoista on, että ehdotettu kansallinen valmiusryhmä ja siihen kytkeytyvä sosiaali- ja terveysministeriön toimivalta sai laajaa kannatusta huolimatta siitä, että se puuttuu ainakin jossain määrin hyvinvointialueiden itsehallintoon.

Muutosehdotukset: perustuslakivaliokunta

- Sääntelyä on välttämätöntä muuttaa niin, että siitä käy ilmi huomattavasti nyt ehdotettua täsmällisemmin, millaisissa varsin vakavissa olosuhteissa säännöstä voidaan soveltaa. -> **Avoim esimerkkiluettelo**
- Ministeriön toimivallan asiallista sisältöä tulisi täsmentää merkittävästi ja kohdentaa se häiriötilanteiden välttämättä edellyttämiin toimenpiteisiin.
- Perustuslakivaliokunnan mielestä 50 b §:ää tulee vähintään muuttaa niin, että tehtäväkohtaisen lainsäädännön noudattamisesta seuraavat rajoitukset toimivallan käytölle käyvät ilmi myös säännöksestä.
- **Ratkaisuehdotus:** Erillinen liite pykälämuutosehdotuksesta.

Muutosehdotus: valmiuden säätelyn tasot ym.

- Useissa lausunnoissa joko ehdotettiin suoraan tai muutoin viitattiin siihen, että valmiuden säätelyn tasot tulee määritellä kansallisesti yhtenäisesti ja lähtökohtaisesti siis laissa säädettyinä.
- **STM:n vastaus:** STM katsoo, että valmiuden säätelyn tasoista ja näihin liittyvistä hälytysjärjestelyistä voidaan saavuttaa kansallisesti riittävän yhtenevät menettelyt voimassa olevan sote-järjestämislain 37 §:n 2 momentin perusteella, kun ao. YTA-sopimusten kohdat valmistellaan yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa.

Muutosehdotukset: tilannekuvan muodostaminen

- Suomen Kuntaliitto Ry ehdottaa, että lain 51 §:ää muutettaisiin niin, että hyvinvointialue voisi jakaa kunnille salassapitosäännösten estämättä tilannekuvatiedot, ja että valmiuskeskuksella olisi salassapitosäännösten estämättä oikeus saada myös kunnilta valmiussuunnittelun ohjaamisessa tarvittavat tiedot
- **STM:n vastaus:** STM:n pitää hyvinvointialueiden ja kuntien yhteistyötä erittäin tärkeänä ja kehitettävänä. Nyt käsillä on sosiaali- ja terveydenhuollon varautumista koskeva lainsäädäntö ja valmiuskeskukset ohjaavat nimenomaan sosiaali- ja terveydenhuollon valmiussuunnittelua. Kunnat eivät toimi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäjinä eikä niillä ole oikeutta saada sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuteen liittyviä tietoja. Tässä yhteydessä esityksen muuttamista ei nähdä tarpeellisena
- Aluehallintovirastot esittävät, että valmiuskeskuksen ohjaisivat valmiussuunnittelun lisäksi myös tilannekuvan muodostamista valtakunnallisten periaatteiden mukaisesti.
- **STM:n vastaus:** Valmiuskeskukset on perustettu yhteistyöalueen tilannekuvan luomista ja ylläpitämistä varten. Kansallinen tilannekuva luodaan valmiuskeskusten, STM:n ja THL:n yhteistyönä. Erillinen ohjaustehtävä valmiuskeskuksille ei ole tarpeen, vaan nykyinen sääntely on tältä osin riittävää.

Muutosehdotukset: valmiusryhmän jäsenyydet

- Lausunnonantajista puolustusvoimat, huoltovarmuuskeskus sekä yksityiset sosiaali- ja terveystalvelujen tuottajat ehdottavat oman toimijansa edustajan lisäämistä kansallisen valmiusryhmän jäseneksi. Lisäksi lausunnoissa oli myös muita ehdotuksia valmiusryhmän kokoonpanon muuttamiseksi sekä asiantuntijoiden kuulemiseksi. Toisaalta lausunnoissa myös pidettiin ehdotettua kokoonpanoa kompaktina, toimintakykyisenä ja riittävän kattavana.
- **Ratkaisuehdotus:** Lakiin lisätään säännös siitä, että valmiuslain 3 §:n 1 ja 2 kohdissa tarkoitetuissa poikkeusoloissa valmiusryhmään nimetään puolustusvoimia edustava jäsen. Muilta osin lakia ei ehdoteta muutettavaksi, vaan valmiusryhmä kuulee asiantuntijoita parhaaksi harkitsemallaan tavalla.

Muutosehdotus: valvonta

- Avit kiinnittävät lausunnossaan huomiota siihen, että kansallisen valmiusryhmän valvonnasta ei säädetä erikseen ja pitävät välttämättömänä, että esityksen vaikutusta sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuden ja varautumisen valvontaan täsmennetään valiokuntakäsittelyn yhteydessä.
 - **STM:n vastaus:** Kuten Valviran lausunnossa todetaan, ylimmät lainvalvojat valvovat sosiaali- ja terveysministeriötä, eikä tämä edellytä muuta sääntelyä.
- Aluehallintovirastot esittävät 50 a §:ään lisättäväksi, että toimenpiteiden käynnistyminen ja niissä tapahtuvat olennaiset muutokset on hyvinvointialueiden aluehallitusten lisäksi viipymättä saatettava sosiaali- ja terveydenhuollon valvontaviranomaisten tietoon.
 - **Ratkaisuehdotus:** Ehdotetaan lisättäväksi säännös ilmoitusvelvollisuudesta valvontaviranomaiselle ja STM:lle

Muutosehdotus: Ahvenanmaa

- Ahvenanmaan maakunnan hallitus esittää lausunnossaan lainsäädäntövallan jakautumista maakunnan hallituksen ja valtakunnan välillä sosiaali- ja terveydenhuoltoon, normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumisessa. Maakunnalla on toimivalta sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisessä eikä nyt käsillä oleva lainsäädäntö koske Ahvenanmaata. Maakunnan hallitus esittää, että vaikka nykyinen lainsäädäntö ei sovellu, voisi tulla kyseeseen sellainen häiriötilanne, jossa Ahvenanmaa tarvitsisi valtakunnan apua. Tällöin avunannon tulisi lausunnon mukaan tapahtua maakunnan hallituksen aloitteesta. Ahvenanmaa esittää, että virkamiestasolla tulisi selvittää millaista Ahvenanmaan avunpyytämistä koskevan sääntelyn tulisi olla.
- **STM:n vastaus:** Järjestämislaki ei koske Ahvenanmaata, joten siihen ei voida lisätä Ahvenanmaan avustamista koskevaa sääntelyä. Selvää on, että tästä huolimatta Ahvenanmaa saisi apua häiriötilanteessa. Keskustelua jatketaan virkamiestasolla.

Muita huomioita lausunnoissa

- Useissa lausunnoissa kiinnitetään huomiota siihen, että normaaliolojen häiriötilanteiden määritelmä jää esityksessä avoimeksi.
 - **STM:n vastaus:** Normaaliolojen häiriötilanteiden määritelmää täsmennetään perustuslakivaliokunnan lausunnossa edellytetyllä tavalla.
- Eräissä lausunnoissa todetaan, että YTA-sopimusmekanismi on liian hidas ja kankea väline muuttuvassa toimintaympäristössä.
 - **STM:n vastaus:** Kokonaisuus voidaan rakentaa siten, että YTA-sopimuksessa sovitaan perusteet laissa säädetyistä asiakokonaisuuksista ja annetaan valtuus sopia yksityiskohdista esimerkiksi aluehallitusten ja/tai viranhaltijoiden kesken. Näin menetellen voidaan toteuttaa sekä kansanvaltaisuuden periaatetta että saavuttaa tarvittava jousto asioista sopimisessa.

Sosiaali- ja
terveysministeriö